

Väärtees: Euroliitu astumise otsustati Euroopa lepinguga

Sageli on väidetud (näiteks on seda teinud mitmed välisministeeriumi ja presidendi kantselei ametnikud), et Eesti iseseisvust loovutavaks õigusaktiks on Euroopa leping ehk Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning Eesti Vabariigi vaheline assotsieerumisleping (RT II 1995, 22-27, 120). Tõepoolest on lepingu preambulas fraas Eesti lõppeesmärgist Euroliidu vennalikus rüpes ja artikkel 1 räägib selleks sobiva raamistiku loomisest. Kui aga leping võimaldab tõesti sellist tõlgendust, on õiguskantsleril õigus ja kohustus algtada põhiseaduse järelevalve menetlus Riigikohtus.

Õiguskantsler Eerik-Juhan Truuväli kirjutas 1999. aastal vastuseks sellekohasele väitele: "Lepingu preambulas väljendatud seisukoht, et Eesti lõppeesmärgiks on saada Euroopa Liidu liikmeks, on lepingule alla kirjutanud Eesti Vabariigi valitsuse ning lepingu ratifitseerinud Riigikogu poliitiline tahteavaldus, millel ei ole sellise eesmärgi saavutamiseks õiguslikke tagajärgi."

Oma vastuses juhtis õiguskantsler tähelepanu, et põhiseaduse juriidilise ekspertiisi komisjon on samuti tõdenud ELi astumise võimatust kehtiva põhiseaduse raames. Truuväli ütles: "Komisjoni tehtud analüüs näitab, et Euroopa Liitu astumine ei ole võimalik ilma põhiseaduse I peatükki muutmata. Vastavalt põhiseaduse §-le 162 saab seda peatükki muuta ainult rahvahääletusega. Seega saab Eesti sõlmida liitumislepingu Euroopa Liiduga **alles pärast seda, kui rahvas** kõrgeima riigivõimu teostajana **otsustab põhiseaduse muutmise**, mis võimaldab Euroopa Liidu jurisdiktsioonile allumise."

Euroopa Liiduga võib teha koostööd. Tundma võib õppida Brüsseli norme ja reegleid. Mõistagi võib pidada ka teoreetilist laadi ühiskondlikku debatti riikliku iseseisvuse loovutamise küsimuses. Ent avalduse esitamine Euroopa Liidu liikmeks saamiseks **enne** põhiseaduse esimese paragrahvi muutmist on põhiseaduse vastane. Samuti tuleks läbirääkimistel Euroopa Liiduga teadvustada läbirääkimispartnerit, et "sõelumiste" käigus kokku lepitu ei saa olla Eestile õiguslikult siduv enne põhiseaduse muutmist.

Kui rahvusvahelise lepingu ettevalmistamise käigus puudub Eesti esindajatel seaduslik volitus (või on see põhiseaduse vastane), siis pannakse Eesti mõistes toime küll kuritegu ja volitusteta esindajad peaksid saama karistuse, ent riik peab täitma vähemalt mõnda aega sel kombel võetud rahvusvahelisi kohustusi ja kompenseerima teisele poolele tekitatud kahju.

Veel ei ole hilja. Veel saaksid pädevad õigusteadlased põõsast välja tulla ja ära hoida Eesti riigile suurema kahju tekitamise oma seisukohtade avaliku esitamiseга ajakirjanduses. Ka põõsas istumine võib olla kvalifitseeritav kuritegeliku tegevusetusena.

Väärtees: Põhiseadust saab tõlgendada

Euroskeptikud on korduvalt rõhutanud, et euroliitumine oma praegusel kujul on põhiseaduse vastane tegevus. Samas on sellesse tegevusse haaratud kõik riigi tippametnikud ja sestap tabab hoopis iseseisvusmeelseid riigiametnikke teisitimõtleja kurb saatus.

Et juristid on samuti tõdenud, et kehtiv põhiseadus ei võimalda Eestil Euroopa Liitu astuda, on ääriveeri juttu tehtud ka põhiseaduse muutmisest. Eks tunneta ju oma kõndimist õhukesel jääl mitmed põhiseadust lugenud tippametnikud.

Kurjad keeled on ammu sosistanud võimukoridorides ringlevast kavast mängida Eesti iseseisvus maha presidendi otsevalimiste varjus. Esimene referendumiküsimus: kas soovite presidendi otsevalimisi? Esimesele tuleb jah - vastus, mis soodustab ka teisele jah vastama. Ja teine küsimus: kas soovite põhiseadust muuta nii, et see võimaldab EL-i astuda? Iseseisvuse loovutamisest ei tule juttugi!

Alles hiljem tõlgendavad juristid, et selle rahvahääletusega muudeti põhiseaduse esimest paragrahvi (Eesti iseseisvus ja sõltumatus on aegumatu ning võõrandamatu), mida teatavasti saab muuta vaid rahvahääletusel. Ilus kombinatsioon kolmekümnendate aastate Pätsi ajastu stiilis! Sarnase kombinatsiooniga kehtestati ju ka 1938. a põhiseadus.

On veelgi radikaalsemaid seisukohti. Riigikogu põhiseaduse komisjoni esinaine Liia Hänni on seisukohal, et põhiseadust ei pea üldse muutma - rahvas otsustas iseseisvusest loobuda valides Riigikogusse erakonnad, kelle programmis on Euroopa Liitu astumine või kes ei ole selgelt Euroopa Liiduga ühinemise vastu!

Igaks juhuks on olnud välistatud euroskeptikute osavõtt üritustest, kus arutatakse kavatsusi põhiseaduse muutmiseks. Näiteks kinnitas Liia Hänni, et 1999. a. lõpus PHARE rahade eest Haapsalus toimunud üritus on kinnine ja arutusele tuleb vaid presidendi otsevalimine. Mõistagi ei piirdunud diskussioon Haapsalus presidendivalimistega. Arutusele tuli ka see, kuidas hiilida mööda põhiseaduse sättest, mis kohustab Eestit jääma iseseisvaks ja sõltumatuks riigiks.

Siinkohal lühendatud katke selle ürituse stenogrammist (Johan van Haersolte Hollandi Asseri Instituudist): "Ma tahaksin teile rääkida loo, pealkirjaga "Tartu aastal 2007". Aastal 2007 on Eesti olnud juba 2 aastat Euroopa Liidu liige, aga kõik need õiguslikud menetlused võtavad aega ja seetõttu 12 vihast kodanikku on põhjendanud oma hagi kohtus, väites, et Euroopa Liidu liitumislepingu ratifitseerimine tähendab Eesti põhiseaduse rikkumist. Lubage mul nüüd ennustada, kuidas kõhus seda asja menetleb. Loomulikult kõhus leiab, et põhiseadust oleks pidanud muutama, kui Eesti ratifitseeris ühinemise akti ja seda pole tehtud. Mis puudutab nüüd nende vihaste kodanike esimest väidet, siis kohus väidab, et võimu delegerimiseks piisab, kui tehakse

sellekohane viide konkreetsele lepingule, Euroopa Liidu lepingus ja väidab, et ei ole vaja täpsustada kõiki üksikasju, kõiki sätteid. Mis puudutab kodanike teist väidet, siis kohus võib väita, et seadusandlik võim on üleantud Euroopa Liidu Ministrite Nõukogule. Eestil on oma esindaja nõukogus, see esindaja minister annab aru Riigikogule, seega on sellega kinni peetud ka demokraatia põhimõtetest, sest eesti rahvas läbi Riigikogu, oma valitud esindajate kaudu, teostab kontrolli. Tänu Riigikohtu Põhiseadusliku Järelevalvekolleegiumile päästetakse Euroopa Liiduga liitumine."

Ka aasta hiljem ei olnud euroskeptikud põhiseaduse ümarlinal justitiisministeeriumis teretulnud, ent rahvusraamatukogus järgnenud kokkuvõttel anti siiski skeptikutele võimalus oma seisukoht välja öelda. Külalisesinejad Wolfgang Heyde ja Bertrand Mathieu tutvustasid Saksamaa ja Prantsusmaa põhiseaduse muutmisi ning kinnitasid, et Eesti põhiseaduse § 1 läheks konfliktliikmelisusega Euroopa Liidus.

Põhiseaduses endas on aga põhiseaduse muutmine väga täpselt reguleeritud: kui põhiseaduse muid küsimusi saab muuta Riigikogu, siis põhiseaduse esimeses peatükis sätestatud iseseisvusest loobumise keelu saab tühistada vaid rahvahääletusel. Ja mitte lihtsalt mingi konsulteerival või tõlgendataval küsitlusel, vaid rahvahääletusele tuleb panna **seaduseelnõu põhiseaduse § 1 muutmiseks**. Seda loomulikult eeldusel, et põhiseadus tippametnikele üldse korda läheb. Viimased arengud kinnitavad kahjuks vastupidist.

Väärtees: Euroskeptikud panevad võrdusmärgi NL ja EL vahele

Kuigi mitmed sarnased jooned Euroliidu ja Nõukogude Liidu vahel võivad viia Nõukogude Liidus elanud ja seal läbi lööma õppinud inimese eksitavale kõikide nähtuste samastamisele, on võrdusmärk Nõukogude Liidu ja Euroopa Liidu vahel samavõrd vale, kui võrdusmärgi panek Euroliidu ja Euroopa vahele. Euroliidu ja Nõukogude Liidu vahel on täiesti põhimõttelisi erinevusi:

- 1. Erinevad ajastud. NL kujunes ja arenes ajal, mil ei tuntud televiisorit ja mil vintpüss oli kõva sõna. Euroliit on kujunemas infotehnoloogia ajastul.*
- 2. NL tekkis vahetult pärast Tsaari-Venemaa lagunemist. Euroliidu territooriumil olnud ajaloolised impeeriumid ei ole Euroliidu teket mõjutanud.*
- 3. NL baseerus riiklikul ainuomandil. Euroliidu omandisüsteem on rikkalikum.*
- 4. NL teostas keele- ja rahvastikupoliitikat ühe vanema venna taktikepi all. Euroliidus konkureerivad mõjuvõimu pärast mitu vanemat venda.*
- 5. NL võimustusüsteem oli koondunud ühe partei kätte. Euroliidus mängivad demokraatiat mitu parteid.*

EL infosekretariaadi välja antud teabeleht nr. 9 "Euroopa Liit ei ole Nõukogude Liit" toob välja veelgi rohkem ja detailsemaid erinevusi, ent ikka stiilis Nõukogude Liit oli paha, aga Euroopa Liit on hea. Sellises mustvalges stiilis esituses on 1940. aastajuunikommunistide palve Eesti "integreerimiseks" Nõukogude Liitu loomulikult erinev tänaste Euroliidu rahadega äraostetud Eesti ametnike tegevusest Eesti iseseisvuse ja sõltumatuse Euroliidule loovutamisel. Tõepoolest - NSV Liidu koosseisus oli Eestil "liiduvabariigi" staatus, Euroopa Liidu koosseisus saab aga Eestil olema liikmesriigi staatus. Stalinlikest repressioonidest rääkides unustatakse aga tollased Hitleri koonduslaagrid praeguse Euroliidu territooriumil. Lisaks üldisele näivusele on teabelehes ka otseseid vigu. Näiteks ei loeta iiri keelt Euroliidu ametlike keelte hulka (küll omab see keel nn lepingukeele staatust).

Sarnasuste ja erinevuste otsimisel tuleb vaadelda erinevaid riikluse tunnuseid. Kui aga üks riik käitub olulistest riikluse tunnustest osariigi või liiduvabariigina, lakkab ta olemast riik.

Föderalismi suunduvall riiklikul moodustisel, milleks Euroopa Liit tänapäeval on, kujunevad välja mitmed teiste liitriikidega sarnased ühistunnused. Allolevas tabelis on võrreldud küll Euroliitu NSVL-iga, ent sama hästi oleks võinud võrdlusobjektiks olla ka näiteks USA. Mõnes valdkonnas on USA osariikidel isegi suurem iseseisvus, kui föderaliseeruva Euroliidu liikmesriikides.

Tunnus	Nõukogude Liit	Euroopa Liit
Ühtne välispoliitika	Liiduvabariikidel puudus võimalus oma iseseisva välispoliitika teostamiseks	Liikmesriigid võivad teostada poliitikat, mis haakub EL huvidega
Ühtne kaitsepoliitika	Pärast rahvuskorpuste likvideerimist kujunes välja ühtne Nõukogude armee	Kriisijõud ja ühtne kaitsepoliitika alles hakkavad kujunema
Ühtne politsei	Nõukogude miilits tegutses üleliidulise alluvusega	Europol alles hakkab kujunema, esialgu koostöö piiratud aladel
Ühine rahastüsteem	Rahastüsteem oli täielikult allutatud keskvõimule	Ühisele rahale on esialgu läinud 11 liikmesriiki, rakendub 2001.a.

Ühtne maksupoliitika	Liiduvabariikide puudus õigus iseseisvate maksude kehtestamiseks	Liikmesriigid alles lähevad üle ühtsetele maksupõhimõtetele
Liidu õigus ülimuslik	Liiduvabariikide õigusaktid "kooperisid" üleliidulisi, kehtisid ka üleliidulised õigusaktid	Liidu määrused ja otsused kehtivad vahetult, EL direktiivid tuleb liikmesriikidel endal jõustada
Liidu kohus kõrgeim	Liidu ülemkohus määras kohtupraktika ja oli kõrgem liiduvabariikide kohtutest	Euroopa Kohus on kõrgeimaks kohtuks acquis tõlgendamise suhtes ja vaatab läbi ka kaebusi
Sisepiiride puudumine	Liiduvabariikide vahel puudus igasugune piirikontroll	Piirikontrolli kaotamine liikmesriikide vahel on lähema aja areng
Vaba elu- ja töökoha valik	Üleliiduliste löökehitustega jms soodustati rahvasterännet	Üks neljast põhivabadusest, toetatakse hõredalt asustatud piirkondade arendamise projekte
Topeltkodakondsus	Kava kaotada liiduvabariigi kodakondsus viis laulva revolutsioonini	Liikmesriigi kodakondsus ületab veel liidu kodakondsuse
Kultuuri-integratsioon	Eesmärgiks ühtse nõukogude rahvuse kujundamine	Euroopa ühise "kultuuripärandi" esiletoomine (eurolaul jms)
Näiline keelte võrdsus	Igaüks võis pöörduda keskvalitsuse poole oma keeles, rahatähel kirjad kõigis keeltes. Üks suhtluskeel	Kõik võivad pöörduda Brüsseli poole oma keeles, ent töökeelteks inglise, prantsuse ja ka saksa keel
Piirkondade võrdsus	Ühesugused GOSTid ja SNIPid kehtisid nii põhja- kui ka lõunapiirkonna jaoks	Euroliidu direktiivid ei tee vahet erinevate geograafiliste piirkondade vahel
Keskuse ettekirjutused	Kohalikud ettevõtmised kinnitati Moskvas, plaanimajandus	Kohalike ettevõtmiste puhul tuleb järgida Brüsseli norme ja kvoote
Bürokraatia otsustab	Vana Tallinn jms võimaldas kujundada sobivaid otsuseid	Euroopa komisjoni bürokraatide korrupsiooniskandaalid
Ühine pealinn	Moskva kujunes eliidi linnaks, mis oli võrreldes muu liiduga paremini varustatud.	Nizza lepingus nähakse ette järkjärgulist ülemkogu istungite Brüsselisse viimist
Riiklik atribuutika	Viisnurk oli riiklikuks sümboliks, liiduvabariigi lipu kõrval heisati alati liidu lipp...	Viisnurkasid on 12 korda rohkem, eurolipp lehvib lausa kõikjal...

Väärtees: EL annab meile palju raha

Üheks levinud argumendiks, millega euroliitumisele jah ütlema meelitatakse, on Euroliidust lubatavad toetused ja subsiidiumid.

Eesti saab ka liitumise ajal mitmesuguseid toetusi, ent see on vaid murdosa sellest, mida riik oma tasakaalustamata ekspordi-impordipoliitikaga kaotab. Väliskaubanduse defitsiit EL-iga oli aastatel 1997–1998 üle 15 miljardi krooni aastas. See on üle 10 000 krooni elaniku kohta. Järgnevatel aastail on kaubavahetuse bilanss vähenenud, põhiliselt küll eestlase ostuvõime languse tõttu. Kuigi näiteks Rootsi on kaubavahetuse saldo viimasel aastal positiivseks kujunenud, tuleb tähele panna ka kaubavahetuse struktuuri - osaliselt baseerub meie eksport Rootsi toorpuidu väljaveol.

Kui Saksamaa igaaastane kaubavahetus Eestiga on 4 miljardi krooniga plussis, siis Saksa majandus areneb ja Eesti majandus kiratseb. Ja isegi kui Saksamaa annaks Eestile 400 miljonit tagastamatut abi, siis on see peenraha tagasiandmine. Ikka selle nimel, et Eesti kaubanduspoliitika ka tulevikus sama näivne oleks. Samamoodi annab meile abi Euroliit tervikuna.

Välisministeeriumi aktiivne soov astuda Euroopa Liitu on hävitanud juba eos kõivõimalikud algatused kodumaise kauba kaitsmiseks ning ekspordi-impordi tasakaalu hoidmiseks väliskaubanduses. Normaalses riikides on sedalaadi meetmed ühed olulisemad, ent Eesti ministritel on olnud tavaks nende küsimuste arutamise ajal käia põit kergendamas. Eeltoodu põhjal võib väliskaubanduse defitsiidist Eesti maksebilansile tuleneva kahju lugeda Euroopa Liidust tingitud kahju hulka.

Kurb on, kui riigi väliskaubanduse defitsiit on ulatunud kolmandikuni SKT-st. Et väliskaubandus on oluline näitaja riigi maksebilansis, ennustab pikaajaline suur defitsiit riigi paratamatut pankrotti. Ent veel kurvem on, et riigi juhtkonda ei huvita tegevuskava pankroti ennetamiseks. Kui ametnikud ei oska ilma tarkadest raamatutest järgi vaatamata määratleda väliskaubanduse defitsiidi suurusjärku, on see signaal huvi puudumisest Eesti tuleviku vastu. Üheks selliseks ametnikuks, kes väliskaubanduse defitsiidi suurusjärgu ei oelda ei osanud, oli Eesti pealäbirääkija Alar Streimann. Eriti pikantne on lisada, et enne delegatsiooni juhiks saamist oli Streimann välisministeeriumi väliskaubanduse osakonna juhataja!

Eurooptimistid on EL-i aastate 2000–2006 eelarveprognoosist (mis ei ole õiguslikult siduv enne, kui EL-i parlament eelarve kinnitab) välja lugenud, et EL võib aastal 2006 anda värskele liikmesriigile Eestile vajalikeks ümberkorraldusteks kuni 2000 krooni elaniku kohta. Kuigi see summa on viis korda väiksem eelpool viidatud kaubandusdefitsiidist, ei ole seegi summa saadud korrektelt. Nimelt on viidatud eelarveprognoos üles ehitatud etapilisena - aastaks 2003 on vastsetele liikmesriikidele ette nähtud mitu korda väiksem summa. Konkreetse eelarveprognoosi puhul eeldatakse aastaks 2006 kõigi kandidaatriikide liitumist, kus rahvaarv on ligi 3 korda suurem nn. esimese laienemisringi kandidaatidest. Mõistagi kui Euroliit nii kiiresti ei laiene, muudetakse tegelikult eelarves ka prognoositud rahanumbreid.

Ei tasu unustada, et meie alitava euroraha kulutamiseviisi on EL ette kirjutanud. Abiraha tuleb sageli kulutada Eesti jaoks väheolulistele projektidele, osta abiandja kallimat kaupa ning tasuda Euroliidu ekspertide reisikulud. See, et Hollandi Asseri Instituut ja teised väliseksperdid harmoniseerivad eurorahaga Eesti seadusandlust (Phare-Eesti kaudu eraldati 63 miljonit krooni Hollandi firmale Nethconsult, vt. Äripäev 24.05.99), on pigem reegel kui erand.

Struktuurfondide toetussummad algavad reeglina sadadest miljonitest kroonidest (10 miljonist eurost), kusjuures toetuse saaja peab tagama vähemalt sama suure endapoolse osaluse. Kui palju on Eestis üldse selliseid toetusi taotleda võivaid objekte?

EL-ile makstavas liikmemaksumiljardis ei kajastu Eesti lisakulutused ametnikkonna suurendamisele, nende reisimisele ja tõlketöödele. Ainuüksi SAPARDi projekti raames vajati sadakond täiendavat ametnikku rahajagamist võimaldavate meetmete täitmist kontrollima. Selle asemel, et teha kulutusi turukaitsemeetmeteks omal maal, rahastab Euroliit kontrollijate koolitamist Eestis - mõistagi hakkavad need kontrollijad piirama Eesti ekspordi ega topi oma nina EL-st imporditavate toodete kvaliteeti.

Summaarselt ületab erinevate euronõuete täitmine mitmekordselt saadava liitumisabi. Liitumisjärgsest Eesti ettevõtete massilisest pankrotistumisest rääkimata. Euroliidu suhkropoliitikast tingitud suhkru kolmekordsest hinnatõusust ja selle tõttu Eesti toiduainetööstust tabavast pankrotilainest on räägitud piisavalt palju, et selle ülekordamine tarbetuna näib. Üksmeelsed ei olda vaid ennustuste suhtes, kas pankrotilaine elab üle iga teine, kolmas või neljas töötaja. Ent paremad väljavaated ei ole ka teiste tööstusharude töötajatel. Näiteks Euroliidu kvoodid SRÜ terasele lubavad Eesti ettevõtetele kasutada vaid 5% praegu Eestis tarbitavast SRÜ mustmetallist. Ülejäänud 95% osas tuleb tarbida 3-5 korda kallimat Euroliidu metalli (või maksta kvooti ületava koguse hinnavahe EL-i ühiskassasse). Täiendavad sajad miljonid kroonid kulude poolel vähendavad aga Eesti ettevõtete konkurentsivõimet.

Kui Eesti ettevõtja käpuliajamiseks ei piisa tollidest ja kvootidest, võetakse appi mitmesugused tootmismõrvid. Lugematud Euroliidu direktiivid sätestavad nõuded, mille täitmiseks puudub raha. Ainuüksi EL joogiveedirektiivi täitmine läheb Eestile keskkonnaministeeriumi hinnangul maksma 4,2 miljardit krooni. Euroliidu direktiiv kanalisatsiooni ja sooja ve kohustuslikkusest maapoodides sulgeb aga mitmes kolkakülas ainsa toidupo. Samalaadselt tunnistatakse euronõuetega mittevastavaks ja likvideerimisele kuuluvaks mitmed muud väiketootmised. Iga väljasuretatud tootja tähendab aga täiendavaid töötuid, mis omakorda tähendab vajadust suurendada riiklikke sotsiaalabi summasid (maksumaksja vajadust maksta suuremaid makse).

Teadu tuleb sedagi, et Euroliidu liikmemaksus ei pruugi kajastuda osalemine ühtse välispoliitika teostamise ülekulus (artikkel J. 18 p 3). Piltlikult öeldes: kui ühtne välispoliitika näeb tulevikus ette Viini pommitamist (ikka see Jörg Haider), siis nii pommitamise kui linna hilisema ülesehitamise katavad liikmesriigid täiendavate maksetega, mis määratakse liikmesriikide SKT järgi määratud skaala alusel.

Eesti alamad maksavad kokkuvõttes Euroliidule 4-6 korda rohkem, kui sealt tagasi saada on võimalik.

Väärtees: Isiklikult kuulun võitjate hulka

Nii küll otseselt välja ütlemata arvavad paljud, et isegi kui Eesti tervikuna euroliitumisest kaotab, kuuluvad isiklikult nemad võitjate hulka. Kindlasti on ka neid, kellele täitub tema helesinine unistus euroametniku kõrgepalgalisest kohast (mis teatavasti ületab mitmekordselt nii Eesti presidendi kui ka haigekassa juhi palga). Näiteks euroliitumise nimel oma nahast välja pugevad Toomas Hendrik Ilves ja Alar Streimann kuuluvad tõenäoliselt väljavalitute hulka.

Ent Eestis on tuhandeid isikuid, kes toidavad oma fantaasiaid tegelikult lootusetute väljavaadetega. Kui Eesti astub Euroliitu, võib ülimalt sadakond eestlast saada Euroliidu struktuurides ametniku koha. Praktika on näidanud, et ühele Brüsseli ametniku kohale kandideerib 270 kandidaati. Sada kohta tähendaks, et avalduse esitaks 27 000 Eesti ametnikku (või tänast õppurit). Unenägusid sel teemal võib aga näha rohkemgi isikuid. Politoloogia ja diplomaatia tudengite hulgas olevat skeptikuid vaid paar protsenti - vaimusilmas näevad nad kõik end tulevase euroametnikuna. Sada kohta tähendab aga ka seda, et 26 900 kandidaati unistus ei täitu. Mingi tuhatkond neist leiab ehk rakendust madalama palgaga sisemaise rahajagaja, kontrollija või euroteavitajana, ent kõigile euromammonat ei jagu.

Kogu Euroliit tervikuna toimib samaselt loteriiga. Loteriis on alati kaotajaid võitjatest rohkem ja võidufond moodustab vaid väikese osa loteriipiletite müügist saadavast tulust, kuid loteriipileteid ostetakse sellest hoolimata. Samalaadselt usub Euroliidus iga rahataotlust esitava projekti koostaja, et just tema projekt kuulub väljavalitute hulka. Et raha jagub vaid vähestele, loodab esitaja paremale õnnele järgmine kord. Ebateadlikult saab sellistest isikutest eurotoetajate armee. Isegi kui nad ükskord oma luuseriks jäämisest aru saavad (ilma tutvuse ja meelega ei pruugi projekt jagaja tähelepanu kõi), on nad oma panuse Euroliidu jaoks andnud. Need, kel on mõnikord õnnestunud isegi väike võidupilet tõmmata, jäävad aga lõpuni süsteemi ustavateks teenriteks.

Väärtees: EL toetab põllumeest

Kuigi formaalselt on ühtsel põllumajanduspoliitikal (CAP) Euroopa Liidus eriline koht (ligi pool eelarvest kulutatakse põllumajanduslikele projektidele), jõuab vähe toetusraha meie põllumeheni. Selleks, et toetust saada, peab tootmine vastama Euroopa Liidu kvaliteedi- ja tervisekaitse normidele (mis omakorda nõuab kalleid investeeringuid). Mõistagi tuleb toetuse küsijal

üle poole projektist iseenda rahaga finantseerida ja ka Eesti avalik sektor peab projektis osalema. Ja isegi kui Euroliit rahastab näiteks 32% projekti maksumusest, teeb ta seda küllalt pika ajalise viivituse tagant. Kulutused tuleb teha aga kohe. Osa toetustest on aga suunatud üldse põllumajandusliku tootmise lõpetamisele (näiteks maaturismi arendamiseks).

Kui aga talunik saab mingi toetuse Euroliidu ühiskassast, kas kaalub see üles kõik need täiendavad kulud, mida tal tuleb tootmisesse matta? Ka väetised, söödad, tehnika, kütus, põllumajandussaaduste töötlemine jms tuleb talunikule kallimalt kätte. Saksa traktor ei anna suuremat saaki, kuid on oluliselt kallim Valgevenes toodetud traktorist.

Et CApi olemusest pilti saada, vaatleme SAPARDi programmi. Selle programmi raames pidi Eesti saama aastal 2000 kindlapiiriliste projektide finantseerimiseks üle 200 miljoni krooni. Eesti pidi selleks kinnitama maaelu arengu kava, looma SAPARDi Agentuuri (PRIA) ja vastu võtma mitmeid Euroliidule vajalikke õigusakte. Ei saanud sel aastal seda summat ei Eesti ega ka ükski teine kandidaatriik.

Mõningase hilinemisega see summa siiski Eestisse laekub ja mingid ametnikud selle arvel täiendavat eurokoolitust saavad. Jagub ka agaramatele projektkirjutajatele. Ent küsitav on, kui paljud maainimesed suudavad taotluste kadalipu läbida ja osa euronõuetest tingitud kulutustest tagasi saada. Esiteks ei kvalifitseeru mitmed väikeettevõtjad toetuse saamiseks vajalikele tingimustele. Teiseks ei toetata mitte igasugust põllumajanduslikku tootmist. Näiteks kartuli ja köögivilja kasvatajal ei ole mingeid lootusi SAPARDi programmi raames toetust saada. Kolmandaks ei ole mitte iga ettevõtja võimeline ajama korda kõike vajalikke dokumente, mille illustratsiooniks vaatleme SAPARDi programmis põhikaalu omava põllumajandustootmise investeeringutoetuse taotlemist.

Põllumajandustootmise investeeringutoetuse taotleja peab esitama järgmised dokumendid:

- a) taotlusvorm;
- b) äriprojekti vorm;
- c) taotleja pädevust tõendava dokumendi koopia;
- d) eelneva majandusaasta aruanne, välja arvatud:
 - füüsilisest isikust ettevõtja, kes esitab eelneva majandusaasta bilansi ja kasumiaruande;
 - füüsilisest isikust ettevõtja, kes vastavalt raamatupidamise seadusele peab raamatupidamise arvestust kassapõhiselt, esitab eelneva majandusaasta raamatupidamisregistritest ettevõtluse tulude ja kulude koondi;
- e) kehtiv maksuameti õiend riiklike maksude tähtaegse tasumise või ajatamise kohta;
- f) õiend pikaajaliste kohustuste kohta koos kehtiva maksegraafikuga;
- g) kehtiv registrikaardi koopia, esindaja isikut tõendava dokumendi koopia ja äriühingu esindaja volikirja. Füüsilisest isikust ettevõtja, kes ei ole kantud äriregistrisse, peab esitama koopia maksumaksjate registri ja maksuameti õiendist;
- h) äriühingu aktsionäride või osanike nimekiri, kelle osalusmäär ületab 20% aktsia- või osakapitalist, koos osalusmäära protsentidega;
- i) kehtiv ehitusluba, koopiad ehitise tehnilise projekti tiitellehest ja kõigist kooskõlastamistest ning ehitise eelarve, kui investeeringuobjektiks on ehitis;
- j) kolm investeeringuobjekti pakkumiskutset ja vähemalt kaks hinnapakumist koos pakkumise tehniliste tingimuste loeteluga, mis osutab tehnilisele spetsifikatsioonile ja kaupade või teenuste päritolumaale;
- k) põhivara nimekiri eelmise majandusaasta viimase päeva seisuga;
- l) piimatootmise ja loomakasvatusega seotud investeeringute puhul:
 - registritõend investeeringuga seotud loomade kohta, mis on väljastatud toetuse taotlemisele eelnenu kuu seisuga;
 - Veterinaar- ja Toiduameti kinnitus investeeringuobjekti investeeringujärgsele vastavusele Euroopa Liidu nõuetele;
- m) keskkonnateenistuse poolt kinnitatud SAPARD-investeeringuprojekti keskkonnamemorandum (ei nõuta taimekasvatuse investeeringute puhul).

Väärtees: Toiduainete hinnatõus muudab maamehe jõukaks

Osalemine Euroliidu keerukas hinnakujundamise süsteemis (nn interventsioonimehhanismis) muudab paratamatuks mitmete esmaste toidukaupade hinna hüppelise tõusu. Lihatooted tõusevad 2,5 korda, või ja piimatooted 2 korda, suhkur ja mitmed puu- ja köögiviljad 3 korda. Väiksemad hinnatõusud ootavad ees mitmeid teisi kaubagruppe.

Tarbijale vägagi tülikat hinnatõusu püütakse serveerida maamehe rikastumise allikana. Nii see siiski päris ei ole. Interventsioonikokkuost puudutab siiski vaid neid põllumajandustooteid, mille tootmine on toimunud kooskõlas euronõuetega. Turule ei pääse aga see toodang, mis euronõuetele ei vasta (salamüük oma õueväravast ei ole ju reaalne sissetulekuallikas).

Kui ükski Eesti lihatööstus ei ole pika ajajooksul suutnud hankida eurosertifikaati, on väheoluline ka Eesti lihatootmiskvoodi suurus. Lihatootjad on välja arvutanud, et euronõuetele kohandumine nõuaks neilt üle miljardi krooni investeeringuid (SAPARDi raames on neile lubatud toetust 20-30 miljonit elik 2-3% vajalikust investeeringumahust).

Kui isegi kümnendik praegu põllumajanduses tegutsevatest inimestest jalad alla saab ja neil eurokadalipust läbi pugeda õnnestub, jääb ülejäänud üheksa kümnendikku seedima hinnatõusuõokki. Kui valitsus kompenseerib endale ja osaliselt ka riigi- ja linnaametnikele toiduainete hinnatõusu palgatõusuga, ei kajastu see maarahva sissetulekute kasvus.

Mõistagi eeldab avatud majandussüsteem mingit toiduainete hinnatõusu ka ilma Euroliitu astumiseta, ent sel juhul toimuks see protsess sujuvamalt ja Eesti tootjale jääks õigus müüa looduslähedaselt ja ökonoomsemalt toodetud toitu ELi siseturu hinnast odavamalt.

Toiduainete hinna ühtlustumine mõjutab kaudselt aga väga paljusid. Kas näiteks teenindussektoris osalejad on endale juba teadvustanud Soome ostuturistide arvu vähenemist?

Väärtees: Iirimaa sai EL toetusrahadega jõukaks

See tees on osaliselt isegi õige. Olles kariloomade arvult ühe elaniku kohta teistest Euroopa riikidest pikalt ees, ei ole Iirimaa jätnud kasutamata oma põllumajandusnäitajatele tuginevaid võimalusi saada raha CAP-i toetusskeemidest. Ka on ta osanud oskuslikult ära kasutada liitumisel saadud erikokkuleppeid maksusoodustuste osas. Eurotoetuste suurus on osalt tingitud ka asjaolust, et iirlaste osakaal euroametnike hulgas on suhteliselt kõrge (küllap tänu nende inglise keele ja prantsuse keele oskusele iiri keele arvel). Kaasmaalasest euroametniku abi on aga Brüsseli võimukoridorides paberite liikumist soodustav faktor.

Paraku unustatakse Iirimaa kõrval Kreeka ja Portugal, kelle euroabi on olnud suurem, ent kes ometi pole haljale oksale jõudnud. Ja nii ei oleks Iirimaa pürgimas EL rikkamate liikmesriikide hulka, kui ei oleks üht. hoopis tähtsamat asjaolu, mis on teinud murelikuks ka Euroopa Komisjoni.

Tegelik Iiri fenomeni põhjus on üheksakümnendatel aastatel saavutatud väliskaubanduse positiivne saldo (1999. aastal 22 miljardit eurot, ligi 20% Iirimaa SKT-st), mis tuleneb USA firmade soovist pääseda tollivabalt Euroliidu turule. Positiivne väliskaubandus on võrreldes Euroliidu toetuste suurusega mõjutanud aga Iirimaa majanduskasvu üle kümne korra rohkem!

Ajalooliste, geograafiliste ja keeleliste eelduste tõttu on Iirimaa USA firmadele sobiv platsdarm ning nii tegutsevadki seal paljud Ameerika infotehnoloogia ja keemiatööstuse tütarfirmad. Kui Iirimaa on maailma teine arvutitarkvara tootja, siis mitte oma geniaalse elanikkonna tõttu, vaid ikka USA arvutifirmade soovist omada oma tootekarbil silti CE (ja mitte maksta tollimakse). Tervelt kolmandik USA poolt Euroopasse tehtud investeringutest on läinud Iirimaale.

Eesti riigil puuduvad aga eeldused olla mõne tööstusriigi salavärvaks Euroliidu turule. Ka ei ole ju Eestil enam isegi mitte põllumajandust, millele toetusrahasid küsida.

Väärtees: Euroliit ei ohusta väikekeeli

Selle teesi kinnituseks tuuakse samuti Iirimaa, kus iiri keel olevat Euroliidu viljastavates tingimustes enneolematu populaarsuse võitnud. Tegelikult on iiri keele oskajaid Iirimaal olnud aastate lõikes: 1946.a. 21,2%, 1971.a. 28,3%, 1991.a. 32,5% rahvastikust. Liitumiseelset ajal suurenes keeleoskajate arv isegi kiiremini kui 20 liitumisjärgse aasta jooksul! Viimasel aastakümnel on uus rahvuslik ärkamine pannud keeleoskajate arvu siiski jälle kiiremini suurenema.

Kui Iirimaal on euroraha läinud ka iiri keele kaitseks, siis Eestis kulutatakse raha muulaste integreerimiseks. Et eurorahadega valminud keelestrateegia töötasid välja segregatsioonipoliitikud legendaarse endise haridusministri Elga Gretskina osavõtul, siis finantseeritakse mitte tulemust vaid tegevust. Ka Euroopa Komisjoni 1999. aasta raport ja komisjoni delegatsiooni juhi Arhi Palosuo hinnang meie seni hambutule keeleseadusele olid pentsikud - Euroopale polevat kombeks väikekeeli seadusega kaitsta. Komisjoni raportis räägiti keeleseadusest kui tagasisammust, mis takistavat kohalike muulaste integratsiooni ja ahistavat Euroliidu firmade tegutsemist Eesti territooriumil. Ja meie Riigikogu võttiski vastu keeleseaduse muutmise seaduse, mistõttu 2000. aasta komisjoni raport oli "rahumeelsem".

Kui eeltoodule lisada meie läbirääkimisdelegatsiooni positsioonipuudus keele küsimuses, kerkib eesti keele tuleviku kohale uusi murepilvi.

Seni on teadmata, kas eesti keel saaks Euroliidus ametliku keele staatuse või muutuks nn lepingukeeleks. Lepingukeelde (näiteks iiri keelde) tõlgitakse küll põhilepingud, ent see ei kuulu 11 ametliku eurokeele hulka. Ametlikud keeled jagunevad omakorda vanemate ja nooremate vendade keelteks.

Kui isegi sakslased tunnevad end keeleliselt diskrimineerituna, siis mida peavad tundma taanlased, portugallased, kreeklased ja soomlased? Kui aga senistele eurokeeltele lisanduvad poola, tsehhi, ungari ja sloveenia keel? Ja teised Ida-Euroopa keeled? Juba praegu käib Euroliidus diskussioon tõlgete mahu vähendamise ja vaid mõne rahvusvahelise suhtluse keele kehtestamise üle. Võimukoridorides ringlev Euroopa Ühendriikide konstitutsiooniprojekt näebki ette vaid kolme ametliku keele kehtestamist.

Siinkohal tuleks selgitada, et eurodirektiiv nõuab kakskeelseks sünkroontõlkeks minimaalselt kaks tõlki (tõlgitakse emakeelde), kolme keele korral 6 tõlki, nelja keele korral 12 tõlki. Alljärgnev tabel illustreerib tõlkide arvu kasvu rohkemate keelte korral:

Keelte arv	11	13	15	17	19	21	23
Tõlkide arv	110	156	210	272	343	420	486

Euroliitu minekul on aga vastamata mitmed küsimused. Kas muukeelsed õigusaktid on täitmiseks? Euroliidu õiguskogumi (acquis) hulka kuuluvad ka vahetult kohaldatavad õigusaktid. Eesti põhiseaduse § 3 kohaselt saavad täitmiseks kohustuslikud

olla üksnes avaldatud seadused. Kas mitteriigikeelse Brüsselis ilmunud tekstid loetakse avaldatuks? Soome on olnud Euroliidu liige juba 5 aastat, kuid mitte kõiki euroseadusi ei ole suudetud soome keelde tõlkida.

Kas umbkeelsed eurokodanikud võivad hakata Eesti territooriumil kandideerima Europarlamentis ja kohalikkude omavalitsustesse? Kas ajastul, kui kogu teenindus on minemas erasektorisse, võib teenindajal olla õigus eesti keelt mitte osata?

Samas ei ole eesti keele kaitset sätestavad abinõud isegi mitte euroläbirääkimiste objektiks!

Senine eestlaste ajalooline ellujäämiskogemus pärineb keskkonnast, kus ennast paremaks peeti ning võõrast keelt ja kultuuri omaks tunnistada ei tahetud. Nüüd aga käib vabatahtlik keele ja kultuuri angloseerimine, mida paraku toetab ka infotehnoloogia areng. Kadakasakslaste ja pajuvenelaste kõrvale on kerkimas toomingainglaste põlvkond, kes on juba avalikult lubanud oma lastele eesti keelt üldse mitte õpetada.

Väärtees: Eesti huvisid kaitstakse euroläbirääkimistel

Kuigi Eesti põhiseadus praegu veel keelab suveräänsust Brüsselile loovutada, käivad selleks läbirääkimised ometi. Läbirääkimiste juht Alar Streimann ei riku aga oma sõnul põhiseadust, sest ta polevat siiani ühtegi allkirja andnud.

Siiski ei tasu uskuda, et põhiseadus Eesti tippametnikele vähimalgi määral korda läheb. Tuleb tähelepanelikult jälgida, mida Eestit esindavad ametnikud oma sooja koha kindlustamiseks Eesti seadustes muuta lubavad.

Euroläbirääkimised ei ole tavalised läbirääkimised võrdsete poolte vahel. Läbirääkimiste aluseks on Eesti valmisolek võtta omaks ELi põhimõtteid ja kehtiv õiguskogum (pr. k. *acquis communautaire*, milles on umbes 12 000 õigusakti). Kõneluste sisuks on Eesti suutlikkus seda õiguskogumit rakendada.

Läbirääkimiste teemad on jagatud 31 peatükki (mis tulenevad Euroliidu õiguskogumi struktuurist), kusjuures enamustes peatükkides on Eesti esindajad väljendanud valmisolekut EL-i õiguskogumit täiel määral rakendada, taotledes vaid siin-seal mõne aasta üleminekuaega.

Näiteks maksustamise peatükis käsitletakse Eesti valmisolekut minna üle ühtsetele maksustamis põhimõtetele (rahaliidu tugevdamine EL-is eeldab tulevikus ka ühtsemat Euroopa maksusüsteemi, ent seni on liikmesriikide vabadusaste maksupoliitika osas suhteliselt suur).

Eestile kirjutatakse ette, et käibemaksu osas tuleb kaotada paljud senikehtivad käibemaksuvabastused ning käibemaksukohuslaseks muutuvad kõik ettevõtted (seni vaid need, kelle aastakäive ületab 250 000 krooni). Muuta tuleb ka käibemaksu tagastamise ja mahaarvamise põhimõtteid.

Ja Eesti esindajad ongi lubanud kõike seda teha, taotledes vaid tuule- ja veejõul saadava elektrienergia käibemaksu nullmäära kuni 2006. aastani.

Ka aktsiisimaksu osas tuleb muuta seniseid maksustamis põhimõtteid. Eesti aktsiisimäärad pole kooskõlas EL-is kehtestatud miinimummääradega. Tubakatoode aktsiis on Euroopa miinimumist neli korda väiksem. Et suitsetajaid mitte eurovastaseks muuta, plaanib valitsus küsida tubakatoode osas üleminekuperioodi 2010. aastani, tõstes igal aastal sigaretipaki hinda vaid krooni võrra. Euronõuded tingivad ka alkoholi, bensiini ja kütteõli aktsiisi suurenemise.

Et kõikide peatükkide käsitlemine on siin liiga mahukas, soovitame igalvõõl kriitiliselt lugeda välisministeeriumi kodulehel väljapandud materjale (vt. <http://www.vm.ee/euro/liitumine/>). Kirjapandud EL-i ja Eesti positsioone lugedes on tunda, kes on läbirääkimistel koolmeister, kes õpipoisi staatuses: "EL tuleb meelde kalanduses kehtivat Ühenduse eksklusiivset pädevuse põhimõtet." Ja kui Eesti omakorda "nõustus rahvusvaheliste lepingute haldamise ülevõtmisega Euroopa Komisjonile, tingimusel, et saab säilitada oma senised püügikvoodid suhtelise stabiilsuse printsiibi alusel", siis kas saab olla midagi veel ebamäärasemat kui suhtelise stabiilsuse printsiip?

Senistel läbirääkimistel on Eesti esindajad üllatanud Euroliitu soovitatavate üleminekuperioodide vähesusega, mingitest alalistest eranditest ei ole aga üldse juttu tehtud. Ent alaliste erandite kättevõtmiseks on vaja teada, millised võiksid olla Eesti erihuvid EL-is.

Mitme aasta jooksul pole leidunud instantsi, kes oleks pädev sellele küsimusele vastama. Meie muidu arutlemisvõimeline president on deklareerinud, et Eesti astub Euroliitu ilma üleminekuperioodide ja eriklausliteta. Eurointegratsioonibüroo juhataja Henrik Hololei vastas selleletemalisele päringule: "EIB ei tegele poliitilise planeerimisega ega riikliku ohuanalüüsiga, vaid täidab temale põhimäärusega pandud ülesandeid." Kui Eesti huvisid aga tõesti soovitaks kaitsta, peaksid läbirääkimised toimuma hoopis teistel alustel.

Kui soovitakse emakeele säilinist ja mitte selle asemel tulevikus inglise, prantsuse, saksa vms. keelega, tuleb sätestada eriklauslid eesti keele kaitseks teenuste ja inimeste vabal liikumisel, piirata umbkeelsete eurokodanike Eestis valitaks saamise õigust, näha ette Euroliidu õigusaktide kohustuslikuks muutumist alles pärast nende tõlkimist eesti keelde.

Arvestades hilismigrantide suhtarvu, mille osas ei ole Eestile Euroliidus võrdset, tuleks analoogselt Iirimaa, Taani ja Ühendkuningriigiga jätta endale suurem iseotsustusõigus asüüli-, migratsiooni- ja viisaküsimustes ning võib-olla leppida kokku isegi mahukas remigratsiooniprogrammis.

Pärast liitumist Euroliiduga saaks meist vaeseim liikmesriik, kes peaks meeletult pingutama, et vastu pidada konkurentsivõimsamate lääneosariikidega. Küsimustes, mis aitavad hoida meie majandust konkurentsivõimelisena, tuleb kaubelda välja nii palju erandeid kui võimalik alates kvootidest ja tollidest ning lõpetades tootmishindudega. Tuleks säilitada olemasolevad vabakaubanduslepped kolmandate riikidega. Tuleks jätta endale vabadus iseseisvaks maksupoliitikaks (näiteks Iirimaa saavutas kokkuleppe maksusoodustuste osas ning see on olnud üks Iiri majanduse põhjustest). Võiks üritada isegi kokku leppida senise väliskaubanduse defitsiidi vähendamiseks ja Eesti majanduse tervendamiseks vajalike tasakaalumeetmete osas.

Analoogselt Taani kuningriigiga võib piirata teiste riikide kodanike kinnisvara (maa) omanisõigust. Mitu protsenti võiks maast olla välismaalaste omanduses, et veel eestlaste maast rääkida? Mitu protsenti rannikust?

Sätendada võib Eesti suuremate tervisekaitsenormide püsimise säilitusainete suhtes. Kaalumist vajab veel rahaliiduga kaasaminek - ühtne euroraha võib ruineerida Eesti panganduse. Tõsi, viimase osas on kõik võtmeaspektid juba ära antud.

Ja lõpuks, kui liitumislepingus ei fikseerita Eesti õigust liidust lahkuda, siis Viini rahvusvaheliste lepingute õiguse konventsiooni art. 54 järgi seda ka ei ole. Loomulikult ei ole see lõplik loetelu küsimusteriingist, mida Eesti läbirääkimiste päevakorda võtma peaks.

Samas puudub väikseimgi lootus, et Eesti läbirääkimisdelegatsioon mõne ülalnimetatud teema läbirääkimistel tõstataks. Eesti delegatsioon mõõdab läbirääkimiste edukust suletud peatikkide arvu järgi. Hiljem on aga Eestil juba Euroliidu liikmena mõne tema jaoks olulise teema päevakorda võtmine ülimalt raske.

Väärtees: Eesti unikaalne asend Euroliidus tagab jõukuse

Euroliitlased on korduvalt esitanud teesi Eesti geopoliitiliselt soodsast asukohast, mis tagavat sillana ida-lääne vahel Eestile jõukuse. Tundub siiski, et teesi esitajad ei ole kas Euroopa kaarti vaadanud või elavad mälestustes laguneva NL aegades. Mõni aeg tagasi oli Eesti tõesti suur värvilise metalli eksportija ning Venemaa transiit on siiani oluline osa Eesti SKT-s.

Viimati kirjutas ka Ivari Tallo Äripäevas: "Eestit kasutatakse hüppelauana meie lähipiirkondade suurtele turgudele minekuks. See hüppelauaks olemine on Eesti avatud majandusele kasulik. Hüppelaud toimib aga hästi vaid juhul, kui nii hoovoturajalt kui ka maandumiskastist tõkked ära koristatakse." (ÄP, 09.02.01)

Meenub Saksamaa suursaadiku Gerhard Enver Schrömbgeni aus vastus ajakirjaniku küsimusele Eestist kui välisinvestorite hüppelauast itta: "Ma ei näe põhjust, miks peab üks Saksa majandusmees idaturule pääsemiseks tulema Tallinna. Idaturule pürgivatele Saksa investoritele on märksa lihtsam näiteks Ukrainasse minna Tõehhi kaudu. Unustada ei või ka, et Soomegi on paljudele hüppelauaks Venemaa loodeossa." (PM 9.11.99)

Tõepoolest on Soome osanud oma Barentsi euroarktilisele regionaalkoostööle külge õmmelda Brüsselile vastuvõetavad kandidid ja taskud ning loodab nn Põhja dimensiooni propageerides Euroliidu ühiskassast priskemat noosi ammutada. Kuivõrd Põhja dimensioon keskendub Loode-Venemaa turu hõivamisele, sealsete loodusvarade (mets, gaas) kasutamisele ning läbi Soome transiidikoridoride avamisele, võivad siin riivatud saada Eesti transiidihuvid. Ka on Venemaa ise oma uute sadamate valmimisel oluliselt vähendamas raudteetransiidit läbi Eesti.

Paradoksaalne on, et Eesti oleks Euroopa väravaks Venemaa turule vaid juhul, kui me poleks ennast Venemaa küljest lahti rebinud. Eestlaste suhteliselt suurem usaldusväärsus ja õhtumaa traditsioonid oleks jätnud Eesti Venemaa aknaks Euroopasse. Ent tollal pidasime iseseisvust olulisemaks.

Väärtees: Liit kardab liikmeid pügada

Selle teesi on esitanud enne Austria boikotti EL infosekretariaadi nõunik Paavo Palk: "Kogu EL-i otsustamise süsteem lähtub nii teoorias kui ka praktikas sellest, et mitte tekitada suurt pahameelt ühegi liikmesriigi elanike hulgas. Vaatamata sellele kui saamatud on mõne maa diplomaadid, kardavad EL-i kui terviku huvisid silmas pidavad Brüsseli ametnikud mõnda liikmesriiki kõvasti pügada. Nende siht on, et ühelgi liikmesmaal ei tekiks ülekaalukat pahameelt liidu vastu. See on vajalik, sest tähtsamates küsimustes on igal liikmesmaal vetoõigus, mistõttu vastasseis mõne liikmesriigi rahva enamiku ja viimase arvamusest lähtuva valitsusega ei lase EL-il toimida." ("Liit kardab liikmeid pügada", Sõnumileht 7.08.99)

Tegelikkus on sellest siiski mõneti erinev. Austria Vabaduspartei valimisvõit ja Jörg Haideri avaldused olid Euroliidul sedavõrd pinnuks silmas, et Austria mõneks ajaks ebasoosinguks sattus. Seejuures ei saanud määravaks mitte Jörg Haideri kunagised natsismiavaldused, vaid hoopis Vabaduspartei kriitiline suhtumine Euroliitu. Alles siis, kui kolmeks targaks nimetatud eksperdid. Soome eksipresident Martti Ahtisaari, Hispaania eksvälisminister Marcelino Oreja ja Saksa jurist Jochen Frowein, ei osanud Austriale midagi ette heita, lõpetasid liikmesriigid boikoti. Seejuures üritas Prantsusmaa viimse hetkeni sundida Austriat "laua alt läbi ronima".

Paljude vaatlejate hinnangul kahjustas Austriavastane boikott oluliselt Euroliidu populaarsust nii liikmesmaades kui ka alles liikmeks pürgivates riikides. Mitmed eurooptimistid hakkasid boikoti tulemusena revideerima oma seniseid vaateid Euroliidule.

Ent skeptikute arvates toimus üksnes liikmesriikide testimine teisitimõtlejatele mõeldud karistusmeetmete suhtes. Amsterdumis Euroopa Liidu lepingusse lisandunud artikkel F. 1 (uue numeratsiooni järgi artikkel 7) lubab tõrksaid liikmesriike karistada kuni neilt hääleõiguse aravõtmiseni, mistõttu üksiku riigi vetoõigus praktikas teostumatuna näib.

Artikkel F. 1

1. Riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu võib ühe kolmandiku liikmesriikide või komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist teha ühehäälselt kindlaks, et mõni liikmesriik rikub raskelt ja jätkuvalt artikli F lõikes 1 mainitud põhimõtteid [Liit on rajatud vabaduse, demokraatia, inimõiguste ja põhivabaduste austamise ning õigusriigi põhimõtetele, mis on ühised kõikidele liikmesriikidele - toim.], olles enne seda kutsunud kõnealuse liikmesriigi valitsust üles esitama oma seisukohta.
2. Kui selline rikkumine on kindlaks tehtud, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega teha otsuse peatada teatavad õigused, mis tulenevad käesoleva lepingu kohaldamisest kõnealuse liikmesriigi suhtes, sealhulgas peatada selle liikmesriigi valitsuse esindaja hääleõiguse nõukogus. Seda tehes võtab nõukogu arvesse sellise peatamise võimalikke tagajärgi füüsiliste ja juriidiliste isikute õigustele ja kohustustele. Kõnealuse liikmesriigi käesoleva lepingu järgsed kohustused on sellele riigile jätkuvalt siduvad.
3. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega teha hiljem otsuse lõike 2 alusel võetud meetmeid muuta või need tühistada, kui nende kehtestamise tinginud olukord muutub.
4. Käesoleva artikli kohaldamisel teeb nõukogu otsuseid kõnealuse liikmesriigi valitsuse esindaja häält arvestamata. Isiklikult kohalviibivate või esindatud liikmete hääletamisest hoidumine ei takista lõikes 1 osutatud otsuste vastuvõtmist. Kvalifitseeritud häälteenamus tähendab sedasama võrdelist osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häälest, mis on sätestatud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 148 lõikes 2. Samuti kohaldatakse käesolevat lõiget juhul, kui hääleõigus peatatakse vastavalt lõikele 2.
5. Käesoleva artikli kohaldamisel teeb Euroopa Parlament otsused kahe kolmandiku enamusega antud häälest, mis esindavad tema liikmete enamust.

Väärtees: Euroskeptikud on globaliseerumise vastu

Tegelikkuses toetavad skeptikud Eesti koostööd kõikide maailma riikidega. Hoopistükis Euroliit sulgeb oma liikmed eurotsitadelli ja ahendab nende koostööd muu maailmaga.

Piltlikult öeldes on Euroliitu astumine nagu kiivas abielu, mis piirab suhtlust ülejäänud riikidega. Liikmesriigid ei ole enam oma seisukohtade esitamisel vabad, sest euroleping kohustab: "Liikmesriigid koordineerivad oma tegevust rahvusvahelistes organisatsioonides ja rahvusvahelistel konverentsidel. Niisugustel foorumitel toetuvad nad ühistele seisukohtadele."

Euroliidu poliitika on paljuski suunatud kolmandate riikide oma turult väljatõrjumisele ja seetõttu ei nähta hea meelega abieluväliseid suhteid. Kui Eesti astub abiellu, ei või ta enam osta sealt, kus odavam, vaid peab eelistama abikaasa kallimat kaupa.

Aga piiratud on ka liikmesriikide omavaheline tihedam koostöö, mis jätab liivakastist välja teised liikmesriigid. Kui Soome peaminister Paavo Lipponen käis välja idee põhjala dimensioonist, siis pani Brüssel asjad paika omamoodi - aga loomulikult, ent kaasame arutlustesse ka Kreeka ja Portugali. Siinkohal jälle euroleping:

"1. Liikmesriigid, kes kavatsevad omavahel sisse seada tihedama koostöö, võivad Euroopa Liidu lepingu artikleid K. 15 ja K. 16 arvesse võttes saada loa kasutada käesolevas lepingus ettenähtud institutsioone, menetlusi ja mehhanisme, tingimusel et kavandatav koostöö:

- a) ei hõlma valdkondi, mis kuuluvad ühenduse ainupädevusse;
- b) ei mõjuta ühenduse poliitikat, meetmeid või programme;
- c) ei käsitle liidu kodakondsust ega tee vahet liikmesriikide kodanike vahel;
- d) jääb käesoleva lepinguga ühendusele antud volituste piiresse;
- e) ei kujuta endast diskrimineerimist või piirangut liikmesriikidevahelises kaubanduses ega kahjusta nendevahelist konkurentsi."

Kui üldse abielluda, siis tuleb vaadelda abielulepingus ka abieluväliste suhete lubatavust ning käsitleda kindlasti ka abielulahutuse võimalikkust!

Kui aga Eesti soovib euroabielu igatsedes loobuda iseseisva välispoliitika ajamisest Ameerika ja Aasia suunal, siis tuleb tal teada, kuidas on välispoliitika ajamine Euroliidule kombeks.

Ühtse välispoliitika valmistavad ette mitmesugused EL Nõukogu juures tegutsevad komiteed - alaliste esindajate komitee (COREPER) ja poliitiline komitee (COPO). Mõistagi on protsessi kaasatud ka Euroopa Komisjoni struktuurid. Formaalselt langetatakse otsused nn välisministrite nõukogus (General Affairs Council), keerulisematel juhtudel võib lõppotsuse suunata valitsusjuhtide tasandile ülemkogusse (European Council).

Mitmesuguste jooksvate sündmuste puhul (näiteks kaastundeavaldused maavärinate, üleujutuste või terroriaktide korral) esineb Euroliidu nimel deklaratsioonide ja seisukohtadega eesistujamaa välisminister. Kui sündmusele reageerimisele või läbirääkimistele on kaasatud ka eelmise ja järgmise eesistujamaa esindajad, kasutatakse ka mõistet "troika".

Suurenenud on EL-i Nõukogu peasekretäri roll ühtse välispoliitika ajamisel. Kui Javier Solana jõudnud ametis olla mõne kuu, oli temast räägitud oluliselt rohkem kui tema eelkäijast sellel ametikohal Jürgen Truppfist. Hellitavalt nimetatakse Solanat mister Euroopaks, kutsutakse EL-i välispoliitika juhiks ja koordineerijaks. Kõigeks selleks loob aluse Amsterdamsis lisandunud lepingusäte: "Eesistujariiki abistab nõukogu peasekretär, kes tegutseb ühise välis- ja julgeolekupiitika kõrge esindajana."

Samas on vähenemas eesistujamaa roll. Kui siiani peeti tippkohtumisi (ülemkogu istungeid) eesistujamaal asuvas linnas, siis Nizza kohtumisel otsustati need tippkohtumised järk-järgult üle viia Brüsselisse. Ka mitmed Romano Prodi tehtud avaldused annavad märku liikmesriikide eesistujarolli peatsest kadumisest. Meelde tuletamist väärib Soome kogemus eesistujamaana - Euroopa välisministrid ei pidanud vajalikuks osa võtta EL-i välisministrite põhjadimensiooni käsitlevast konverentsist, mille Soome eesistujana oli suutnud oma "võimupoolaasta" tööplaani lülitada. Nädal varem Tallinnas oli Martti Ahtisaari rääkides väikeriigi võimalustest EL-i poliitikat mõjutada toonud näiteks just Soome põhjadimensiooni algatuse.

Väärtees: Euroliidus olles osaleme otsuste vastuvõtmisel

Jah. Meile jääb otsustamisrõõmu asemel osalemisrõõm. Justnagu väikeaktsionäri sõnaõigus aktsiaseltsi juhtimisel. Või nagu vanasti osalesid sotsialistliku töö kangelased tähtsate otsuste vastuvõtmisel Moskvas. Ka NL Ülemnõukogu rahvuste kojas omas Eesti NSV ebaproportsionaalselt palju kohti (nii ENSV kui ka VNFSV omasid seal võrdselt 32 deputaati), ent sündmuste käiku mõjutas see vähe. Ja nii ei saa see teisiti olema ka Euroopa Liidus.

Euroliit on kujundanud eriarvamuste vältimise mehhanismi, kus põhilised otsused tehakse juba COREPERis (alaliste esindajate komitees). Põikpäiste ohjeldamiseks on Amsterdamsis lisatud Maastrichti lepingusse artikkel F1, mis võimaldab "ebademokraatlikult" liikmesriigilt mingiks perioodiks hääleõiguse üldse ära võtta.

Kuna nõukogus esindavad liikmesriike ministrid, kes reeglina oma riigi rahvuslikele huvidele iseenda eurokarjääri huve eelistavad, siis püütakse nõukogus võimalikult vähe erimeelsustega silma paista. Ja kui üks liikmesriik üritabki vastuvoolu ujuda, teevad ülejäänud põikpäisele tema ürituse mõttetuse hääletusega selgeks.

Kvalifitseeritud enamusega tehtavad otsused on kohustuslikud ka neile, kes "otsuste vastuvõtmises osalemisel" vähemusse jäid. Muide, senine nõukogu hääletusmehhanism ei võimalda näiteks Rootsi, Soome, Taani ja Ühendkuningriigi esindajail ühiselt blokeerida põhjamaade jaoks kahjulikku otsust - nende 4 riigi häälest ei jätku blokeerivaks vähemuseks.

Nizza tippkohtumisel välja pakutud uus liikmesriikide hääle osakaal nõukogus, mis Euroliidu laienemisel teostuda võib, on väikeriikide jaoks veelgi lootusetum. Mis on Eesti 4 häält suurriikide 29 kõrval? Kuidas saab mõjutada 1% hääli otsuse vastuvõtmist nõukogu poolt? Väikeriigil on euroasjades vormiliselt küll kaasaklähvimise õigus, ent eurokaravani teekonda see ei muuda.

Väärtees: Me ei pruugi täita meile ebameeldivaid direktiive

Seda värteeši kõlbab illustreerima Andres Tarandi kinnitus, et Eesti jääb suveajast loobumises kindlameelseks isegi siis, kui mingid Brüsseli tegelased selles küsimuses eriarvamusele jäävad. (EPL, 21.09.99)

Tõepoolest, kuni Eesti ei ole Euroliidu liikmesriik, ei saa see olla Brüsseli asi, mis kella järgi eestlased hommikul tõusevad ja õhtul magama lähevad. Iseasi on Euroliidus, kus suveajale üleminek on sätestatud eurodirektiiviga. Juba kaheksas suveaega sätestav Europarlamendi ja EL Nõukogu direktiiv 97/44/EC 22. juulist 1997 nägi ette sätestada sajandivahetuseks seniste neljaaastataguste igakordsete otsuste asemel püsivam korraldus. Uue direktiiviga 19. jaanuarist 2001 tehaksegi Euroopa Komisjoni ülesandeks iga viie aasta järel nimetada järgneva perioodiks suveajale mineku kuupäevad (päevad, mil tuleb Greenwichi aja järgi kell 1 öösel nihutada kellaosuteid 60 minutit, on endiselt määratletud märtsi ja oktoobri viimase pühapäevaga). Millegipärast serveris meie ajakirjandus seda direktiivi Euroliidu uue ja ootamatu normina, millele valitsuse pressiesindaja juba ettevaatlikult reageeris (suveaja vältimise nimel ei hakka valitsus ühinemisprotsessi Euroopa Liiduga pidurdama).

Eurolepingu artikkel 189 sätestab, et direktiiv on saavutatava tulemus seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes. Kui mingi liikmesriik siin isepäisust näitab, on komisjonil ja Euroopa kohtul võimalus isepäist liikmesriiki trahvida või rakendada muid sanktsioone (art. 171). Teadmatus, mis tippoliitikuid Euroliidu direktiivide ja lepingute küsimustes näib ümbritsevat, süvendab veelgi veendumust, et meie senist iseseisvust ollakse valmis pimesi Brüsseli altarile ohverdama.

Osutikeeramise küsimus iseenesest on suhteliselt vähetähtis, ent siinkohal ei saa jätta kordamast aastavanust pöördumist - kui koalitsioonipoliitikud Andres Tarand, Siim Kallas ja Mart Laar on kellaküsimuses täiesti teadlikult otsustanud lõpuni kindlameelseks jääda, siis tere tulemast euroskeptikute perre!

Väärtees: Brüsselist suudetakse ohjeldada meie ametnikke

Eurooptimistid on väitnud: "Eksisteerib tõenäosus, et need Eesti poliitikud, kellele sünnipärasest taktitunnet ehk moraali pole kaasa antud, hakkavad käituma nii, nagu kirjutamata eetikanorme kohustuslikuks pidavad Euroopa poliitikud."

On arvatud, et kuulumine EL-i tooks kaasa tugevama kontrolli meie ametnikkonna üle. Paraku sarnaneb see omaaegse usuga heasse tsaari - tegelikult ei tule Brüsselist keegi meie kohalikke ametnikke nuhtlema. Hoopis Brüsseli komissaridel endil on olnud tegu korrupsiooniskandaalide summutamisega. Eelmine korrupsioonis ja onupojapoliitikas süüdistatav komisjon oli seetõttu sunnitud isegi tagasi astuma. Kui 1999. aasta alguses kukkus komisjonile umbusalduse avaldamine häältega 232:293 Europarlamendis läbi, siis kaks kuud hiljem esilekerkinud uued süüdistused sõltumatu tööühma raportis panid Jacques Santeri vangerdust tegema: komisjon teatas oma tagasiastumisest, et hoida ära uut hääletust parlamendis. Seejärel püsis aga komisjon ametis peaaegu oma mandaadi loomuliku lõpuni.

Ka uuel komisjoni presidendil Romano Prodil on oma luukered kapis. Ametisse nimetamisel anti komisjonile tervelt 142 vastuhäält. Prodi on andnud parlamendile lubadusi tulevikus hästi käituda. Europarlamendi üks skeptiline liige Roger Helmer kirjutas sel puhul elektronkirjas: "Täna nõudsid parlamendiliikmed glasnosti ja glasnosti uus komisjoni president Prodi euroinstitutsioonides ka lubas. Mõistagi järgnes Nõukogude Liidus glasnosti tulekule mõne aasta pärast liidu kokkuvarisemine. Meil on põhjust loota. Ajalool on omadus korduda."

Komisjoni teenindavad 17 000 euroametnikku sellele ei looda. Väikeste sammude astutakse hoopis Euroopa Föderatsiooni suunas, mis seni peidetud sõnade "protseduuride efektiivsemaks muutmise" või "nõukogu efektiivsus" taha. Liikmesriikide vetoõiguse piiramine, eesistujamaa rolli vähendamine ja nõukogu peasekretäri vastutuse suurendamine tagavad üha enama võimu ülemineku rahvuslikelt institutsioonidelt liidu keskorganitele.

Väärtees: Euroopa Liit on vaid klubi

Seda Toomas Hendrik Ilvese väljendit on kasutanud mitmed eurooptimistid varjamaks Euroliidu suurriiklike ambitsioone ja EL liikmesriikide suveräänsuse kadumist. Välisministri väljendi kahepalgelisus sai eriti selgeks, kui ta Saksamaal Humboldti Ülikoolis esinedes asus toetama Euroliidu föderatsiooniks kujunemise ja ühtse konstitutsiooni ideed.

Euroopa Liit on muutumas **sisepiirideta alaks** (Maastrichti lepingu art. B). Sisepiirideta ala on aga mõiste, mis vastab pigem liitriigi kui klubi tunnustele. Selle "klubi" määrused on liikmetele eranditult kohustuslikud, liikmetel puudub võimalus "klubist" lahkumiseks või teiste "klubide" liikmeks astumiseks.

Siinkohal tuleb eristada Euroliidu eilset, tänast ja homset ülesehitust ja seoseid ning teha endale selgeks mõned põhiterminid:

Euroopa Ühendused - Euroliidu nimetus tema kujunemise ajastul, mil koostöö toimus peamiselt majandusvaldkonnas (Euroopa Sõe- ja Teraseühendus, Euroopa Majandusühendus, Euroopa Aatomienergiaühendus). See oli Euroliidu "eilne ühisturu ajastu" aastatel (1951)1957-1992.

Euroopa Liit - Euroliidu arenemise ajastu pärast Maastrichti lepinguid, mil "üha tihenev koostöö" hõlmab välispoliitika ja julgeoleku küsimusi, ülemineku ühisele rahale ja ühtset kodakondsust ja migratsioonipoliitikat.

Euroopa Ühendriigid - föderalistlike arengute lõppeesmärk, kus liikmesriigid on oma suverääniteedi Liidu keskorganitele täielikult üle andnud ning teostavad oma õigusi sarnaselt USA osariikidega.

Euroliidu süvendamine - liikmesriikide suveräänsuste õiguste järk-järguline keskvoimule ülekandmine.

Euroliidu laienemine - euroametnike ja suurtööstuse loomulik vajadus impeeriumi suurendamiseks ja avarama siseturu haaramiseks.

Eurointegratsioon - eurosulandumine, uue euroimpeeriumi kujundamise vägivaldlatu protsess.

Väärtees: Liit tagab meie julgeoleku

Tagab julgeoleku kelle suhtes? Venemaa suhtes? Samas ei eitata Venemaa saamist tulevikus Euroliidu liikmeks. Sisekriiside korral on Euroliidu positsioon neutraalne (näiteks Euroliidu hoiak Põhja-Iiri sündmustes) või migrante soosiv (näiteks Euroliidu avaldused Eesti keele- ja kodakondsuspoliitika suhtes).

Kuidas? Tuleb Kosovo näitel Eesti linnu pommitama, kui näiteks Venemaa organiseerib Eestis sisekriisi? Euroliit ei ole sõjaline organisatsioon ja tema senine praktika kriisikollete likvideerimisel Baikani poolsaarel ei kannata kriitikat. Veelgi naiivsem on arvata, et prantsuse või hispaania sõdur tõsisema sõja korral Eesti kaevikutesse sõdima tuleb. Loodavad Euroliidu julgeolekujõud võivad küll tegevusse astuda Eesti-Läti kalasõja või Soome-Eesti konflikti korral, ent Venemaa on olnud ja jääb Euroopa jaoks kuumaks kartuliks. Välisministeeriumi teesi NATO liikmeks saamise ja Euroliitu astumise omavahelise seotuse kohta lükkab ümber kasvõi tõsiasi, et näiteks Eesti lähimad naabrid Rootsi ja Soome ei ole NATO liikmed.

Teatavad julgeolekutegurid loob üldine diplomaatiline suhtlus nii Euroliidu kui ka USA-ga. Ent selleks ei pea ilmtingimata Euroliitu astuma, julgeolekugarantiisid võidakse sätestada kahepoolsetes erilepingutes, sealhulgas ka senikehtiva Euroopa assotsiatsioonilepingu raames. Majandus- ja kaitsekoostöö tegemiseks ei pea olema "liitriigi" liikmesriik.

Tagab psühholoogilise julgeoleku iseenda jaoks? Tammarulik (Kitzbergi "Libahunt") ellusuhtumine ütleb, et orjarahvale polevatki rohkemat vaja, ent eestlaste seas on ka neid, kes omariiklust oluliseks peavad.

Tagab majandusliku julgeoleku? Seda küll. Kaitseb oma kapitali meiepoolsete turureguleerimismeetmete eest. Eesti jaoks seisneb majanduslik julgeolek ekspordi-impordi tasakaalus, ent seda Euroliit paraku Eestile tagama ei tule.

Väärtees: Venemaad ei võeta kunagi Euroliitu

Suurem osa poliitikutest satub segadusse, kui neilt küsida, kas nad ka siis Euroliidu liikmeks pürgiks, kui üheks liikmesriigiks oleks Venemaa. Venemaa ei olevat Euroopa riik (!), Venemaast rääkimist peetakse spekulatsiooniks, Venemaa ei saavat Euroliidu liikmeks enne 30 aasta möödumist (mistõttu tänased poliitikud olevat selleks ajaks juba sumud).

Kõige kohatum on viimane argument - poliitik peaks mõtlema ka oma lastelaste peale (vähemalt 100 aastat tulevikku). Ja Euroliit tunnistaks Venemaa "õigeks" isegi siis, kui Venemaa paikneks geograafiliselt Aafrikas või Antarktikas. "Porgand on puuvili" taolisi eurootsuseid on varemgi tehtud. Meenutagem Venemaa vastuvõtmist Euroopa Nõukogu liikmeks Tšetšeenia külade eelmise pommitamise päevil ning europoliitikute hambutut käitumist hilisemale genotsiidile hinnangu andmisel. Euroliitu huvitab Venemaa turg ja ka Venemaa on Euroliidule lähenemisest huvitatud.

Kas poolt ja vastuargumente analüüsid osatulevikustsenaariumeid spekulatsioonina kõrvale heita ning piirduda vaid meeldivate sündmuste vaatlemisega? Unustada Venemaa ekssuursaadiku Trofimovi taktika Venemaa mõju suurendamisest Eestis läbi Euroliidu mehhanismide?

Seetõttu vaatleme ka järgmist ekstreemajuhtu. Kujutlegem, et aastal 2005 saab Eesti "eduka" referendum järel Euroliitu. Aastal 2015 võetakse sinna Venemaa. Kuna Venemaa on selleks ajaks demokraatlik ja turumajanduslik, ei kõlba Eestilgi ükski vastu hääletada. Kui Venemaa riigina ongi muutunud, siis paraku ei ole seda sealt Eestisse saabuv migrant. Meenutagem euroartiklit 8, mis Euroliidu kodakondsusest räägib (õigus vabalt liikuda ja elada, olla valitud kohalikel valimistel jne).

Ja kui Euroliit otsustab hiljem kvalifitseeritud häälteenamusega jaguneda Lääne- ja Ida-Euroopa Liiduks, võime jälle sattuda Venemaaga ühele poole raudset eesriiet. Seekord aga mitte vägivaldse inkorporeerimise tagajärjel, vaid referendumil väljendatud rahva vaba tahteavalduse tulemusena.

Väärtees: Euroliidu liikmesriike migratsioon ei ohusta

Kuna migratsiooniküsimused kuuluvad Euroliidu pädevusse, tekitab inimeste vaba liikumine, elu ja tööpaiga valikuvabadus teatavaid kõhklusid nendes, kes just meelsasti oma kodupaigas võõrast keelt rääkivad ja teiste traditsioonidega sisserännanuid ei näeks.

Nende kõhkluste hajutamiseks on väidetud, et arvud ei kinnita migratsiooni hüppelist kasvu EL liikmesriikides. Euroopa Liidus olevat liikmesriikide vaheline tööränne vaid 0,5%, samal ajal kui USA osariikide vahel on see 2-3%.

Samas tuleb tunnistada, et isegi NSVL migratsiooni soodustavates tingimustes hakkas Tallinna elanikkond venestuma alles 60.-70. aastatel (20-30 aastat pärast liitumist). Migratsiooni ilmingud avalduvad reeglina alles pikaajalises protsessis.

Kriitikat ei kannata aga väide, et Eesti ei ole oma geograafiliste ja kliimatiliste tingimuste tõttu sisserännaku sobilik paik. Senine praktika on kinnitanud, et siin sooviks leida endale kodu ka lõunamaalt pärit inimesed. Madalmaadel, kus rahvastikutihedus on 10 korda Eesti tihedusest suurem, on aga kliimatingimused Eestiga samased. Vestlused hollandlastega on kinnitanud veendumust, et me ise ei oska sageli hinnata oma hõreasustuse eelseid ja varjatud rikkusi.

Eesti senine hambutu migratsioonipoliitika ning suutmatus illegaale välja saata on meie territooriumi muutnud vahepeatuseks paljudele põgenikele ja parema elu otsijatele. Kui aga näiteks Eestis on leidnud kodu piisavalt suur kogukond kurde, siis võib ajajooksul ja eriti pärast Türgi saamist Euroliidu liikmeks tekkida siin sadadele tuhandetele kurdidele uus kodumaa.

Kui sisserännanute suhtarv ületab teatava piiri, muutub see vastuvõtva riigi jaoks pöördumatuks ning tekitab sotsiaalseid pingeid. Eesti vastu võtulävi sai ületatud juba NSVL perioodil ning nüüd võib iga täiendav tilk karika täita.

Väärtees: Suurenevad töö- ja õppimisvõimalused Euroopas

Tõepoolest, mingil moel liikumisvabadus suureneb. Ent kas selles tasub näha ainult positiivseid külgi ja nähtust ülefetiideerida? Liikumisvabaduse suurenemine on kahepoolne. Suurem liikumisvabadus tähendab ka seda, et Eesti tööjõuturul hakkavad konkureerima Belgia advokaadid, Taani kosmeetikud, Hollandi kondiitrid jne. Vähemkvalifitseeritud töid soovivad siin teha sissesõitnud Portugalist ja Kreekast.

Eestlaste väljasõit tööle Euroopasse aga raskendatud uutele liikmesriikidele kehtestataivate piirangute tõttu. Saksamaa kantsler Gerhard Schröder võitleb esialgselt vaid 7 aastase piirangu eest, ent ajutistel meetmetel on kombeks hiljem jätkuda. Mõistagi ei kehti need meetmed Eestile omalegi vajalike spetsialistide suhtes.

Kui siiani leidsid eestlased näiteks lapsehoidjana Euroopas tööd seetõttu, et nende palganõuded on veidi tagasihoidlikumad, siis Euroliidus rakenduv eeskiri erinevatest liikmesriikidest pärinevate töötajate palganumbrite võrdsuse kohta teeb siin korrektiivi - miks peakski Taani perekond võtma endale eestlasest lapsehoidja, kui talle tuleb maksta sama palju kui taanlasele.

Rääkides aga õppimisvõimaluste suurenemisest unustatakse tõsiasi, et meie noortel on olnud siiani võimalik õppimas käia Euroopas ja Ameerikas ning Euroopa Liidu osa selles on olnud sekundaarne. Eelkõige on välismaale õppima minekuks vaja raha ja keeleoskust. Ka nõuab see üle keskmise andekust ning pealehakkamist. Nii jääb see ka Euroliidu koosseisu astudes. Tõsi, langevad ära viisaprobleemid. Ent kui muus osas on üle koera saadud, saab reeglina ka üle saba.

Isegi kui Eesti noortel avaneks piiramatud võimalused minna tööle ja õppima teistesse Euroopa riikidesse, ei saaks seda Eestile tervikuna lugeda positiivseks. Noorte lahkumisega kaasnev rahvastiku vananemine toob kaasa uued probleemid, kaasaarvatud rahvuse väljasõuremise oht.

Väärtees: Ajakirjandus suhtub Euroliitu kriitiliselt

Eesti euroametnik Paavo Palk leidis Postimehes (4.08.00), et meie ajakirjandus suhtub Euroopa Liitu valdavalt kriitiliselt. Lisatud olid andmed Memo Consulti meediauuringust. Ent defineerimata jäid negatiivse ja positiivse informatsiooni mõisted.

Oma naabrist võib hästi kõneleda ilma teda oma isandaks tahtmata. Üks asi on informatsioon Euroopa Liidust, hoopis teine asi on debatt Eesti riikliku iseseisvuse Euroliidu institutsioonidele loovutamiseks.

Kas informatsioon Saksa välisministri Joschka Fischeri föderatsioonitaotlustest on positiivne või negatiivne materjal Euroliidu suundumustest? Kas Venemaa toetus Eesti saamisele ELi liikmeks on positiivne või negatiivne faktor? Kas Austria boikott on positiivne või negatiivne uudis?

Ülaltoodu põhjal on uuring sedavõrd subjektiivne, et uuringu tulemus sõltub tellija (rahastaja) soovist. Antud juhul oli muusika tellijaks Euroopa Komisjoni esindus Eestis.

Nimetatud meediauuringu lähteandmetega õnnestus ühe kuu osas tutvuda. Neutraalseks või kriitiliseks informatsiooniks olid loetletud kõik sõnumid, mille keskseks teljeks euroläbirääkimiste liiga vähene kiirus. Ka olid kristlastest euroeitajate Haapsalus toimunud esinemist mahamaterdavad artiklid hinnatud kriitiliseks euroinformatsiooniks! Samas puudus mitme sellel kuul avaldatud artikli osas analüüs hoopis. Pikema aja vältel paistab aga silma, et kriitilisi artikleid avaldatakse kirjade rubriigis, eurokiidulaul seevastu arvamusküljel. Rääkimata sellest, et valitsus on maksumaksja raha eest tellinud massiliselt euointegratsiooni erilehti, tele- ja raadiosaateid.

Tabavalt õigesti on hinnanud meie valitsuse senist teavitustegevust Igor Gräzin - see sarnanevat Pavlovi reflekside esilekutsumisele. Eurokell heliseb ja ila jookseb. Ent puudu jäävat aju hallollusel põhinevatest argumentidest ja põhjendustest. Mille nimel ikkagi toimub see võidujooks uueneva föderatsiooni liikmeks saamiseks?

Väärtees: Teavitamine ei ole europropaganda

Eesti euroametnike ja europrojektide soosikute tüüpiliseks väiteks on, et Euroopa Liidust teavitamine ei ole europropaganda. Tõepoolest öeldakse EL infosekretariaadi (ELIS) teavitamise põhimõtetes: "Kuna avalikkus ja konkreetsed sihtgrupid usuvad üksnes erapooletut informatsiooni, tuleb esineda neutraalselt positsioonilt". Tähelepanelikult teavitamise põhimõtteid lugedes võib märgata, et kogu teavitustöö eelduseks on Eesti poliitilise prioriteedina serveeritav Euroopa Liitu astumine. Teavitamise eesmärgiks on kujundada Eesti elanikkonna soosiv suhtumine eurointegratsiooni.

Kes on lugenud EL infosekretariaadi nõuniku Paavo Palgi propagandaartikleid, seda ei ole raske veenda neutraalse positsiooni puudumises. Neutraalsusse ei usu ka nn teavitajad ise. Vahetult käesoleva brodüüri trükkimise eel õnnestus toimetajal tutvuda infosekretariaadi juhendmaterjaliga kohalikele euroteavitajatele "Euroopa Liidu plussid ja miinused". ELIS tunnistab oma juhendis kahetsusväärseks, et ka ametnikud ja poliitikud käsutavad EL informatsioonist rääkides sünonüümina sõna "propaganda" (tõsi, sageli sõnal sabast kinni saades ja öeldes "...noh teavitamine, informeerimine"). Paraku on ka nimetatud juhend (hoolimata oma intrigeerivast pealkirjast) rajatud vaid plusside esiletoomisele ning miinustest räägitakse tagasihoidlikult ja moonutatult (näiteks on iseseisvuse kadumine muutunud "suuremaks koostõlvajaduseks").

Mõistagi sisaldab juhend ka otsest hirmutamist:

"Ei (ELile) võib viia juba sõlmitud riikidevaheliste ning ELiga sõlmitud assotsiatsioonilepingu ümberhindamisele, mis loob suuri probleeme Euroopale orienteeritud Eesti majandusele."

Tegelikult toovad hoopis probleeme Ukraina, Läti ja Leeduga sõlmitud vabakaubanduslepingute kadumised Euroliiduga liitumisel, seejuures on nende riikidega meie kaubandussaldo seni positiivne.

Assotsiatsioonileping ELiga on aga ühepoolselt Euroliidu kasuks.

(Vt selle kohta Kristi Raba analüüsi "Õiguste ja kohustuste tasakaal Euroopa lepingus", Juridica nr. 10, 1999)

Juhendmaterjalis analüüsitakse ka soovitava tulemuse saamise taktikat ja suhtekorraldusfirma kaasamist jah-otsuse saamiseks:

"Alles n.ö. eelviimane, referendumi ettevalmistamise periood (kui referendumi aeg on kindlaks määratud) on selline, mis lubaks protsessi suhtekorraldusfirma kaasamist."

ELIS toob välja vastuargumendid PR-agentuuri varasemale kaasamisele:

"1. Protsessi vastased saavad lisaargumendi väitmaks, et Eesti ELiga liitumine on n.ö. kaubaartikkel (brand), mida püütakse rahvale "maha müüa";

2. Niigi vaid "eliidiprojektiks" peetav ELiga liitumine saab eelkõige poliitiliste vastaste täiendava kriitika osaliseks, kuna avalikkusele serveeritakse seda kui mõnede poliitikute isiklikku poliitilist kampaaniat, mida tehakse maksumaksja raha eest; 3.

Tekib täiendav argument, et valitsus ei tegele avalikkuse objektiivse teavitamisega (kus tuuakse välja nii poolt kui ka vastuargument, tõest ja faktiliselt analüüsitud informatsiooni), vaid tegeleb propagandaga."

Tegelikuses oleks täiendava suhtekorraldusfirma kaasamine vaid kattevarjuks juba toimunud mitmeaastasele suhtekorraldustegevusele erinevate eurointegratsiooni teostavate instantside poolt. Oma isikliku sooja Brüsseli koha lootuses on valitsus kulutatud miljoneid kroone sulaselgeks euromoosimiseks.

Eesti iseseisvuse pooldajad saavad loota vaid rahva tervele mõistusele. Ausaid ja arukaid inimesi on aga ära moosida võimatu!

Ühendus Eurodesintegraator

Ühenduse eesmärgiks on kaitsta Eesti põhiseaduses sätestatud riikliku iseseisvuse ja sõltumatuse aegumatust ning võõrandamatust ning astuda vastu isikutele, kes isiklikus kasuahnuses eurointegratsiooni nime all seda sätet nullistada püüavad. Ühendus austab õigusriigi põhimõtteid ja teeb endastoleneva ka Eesti Vabariigi kujunemiseks müüdava õigusega riigist õigusriigiks.

Kontakt: kalle@royal.tartu.ee, www.euroskepsis.ee, kõnetraat 051-84415